TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 21413
Tarih : 19.11.2026

10/5116

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Şırnak'ta hızla genişleyen petrol arama, çıkarma ve taşıma faaliyetlerinin su kaynakları, toprak, tarım ve mera alanları ile bölge halkının yaşam koşulları üzerindeki etkilerinin; art arda yaşanan petrol sızıntıları ve su kirliliği vakalarının neden ve sonuçlarının; yerleşimlerin insansızlaştırıldığı ve halkın erişiminin sınırlandığı "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" ilan edilen alanlarda ekolojik tahribatın tespiti ve bağımsız çevresel denetimin önündeki engellerin tüm boyutlarıyla araştırılması ve ortaya çıkarılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Zeki İRMEZ

Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

Şırnak'ta yıllardır sürdürülen güvenlikçi politikalarla son dönemde hızla genişleyen petrol, maden ve enerji faaliyetleri aynı coğrafyada iç içe geçmiş durumdadır. Köyleri, meraları, dağları, dereleri ve su kaynaklarını kapsayan geniş bir alan bugün petrol kuyuları, sondaj sahaları, boru hatları, yeni yollar ve yoğun tanker trafiğiyle yeniden şekillendirilmektedir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 6 Ağustos 2026 tarihli açıklamasına göre Gabar'daki petrol üretimi 7 sahaya yayılmıştır. 2021 yılından bu yana 50 milyon varilin üzerinde ham petrol üretilmiş, günlük üretim 83 bin 300 varile ulaşmıştır. Yeni sondajlarla üretimin daha da artırılması hedeflenmektedir.

Ancak petrol üretimindeki bu büyümenin bölgenin suyu, toprağı, tarımı, meraları ve kırsal yaşamı üzerindeki toplam etkisi aynı açıklıkta ortaya konulmamaktadır. Üstelik bu etkinin tespitini sağlayacak temel izleme ve denetim süreçlerinin nasıl yürütüldüğü de belirsizdir. Petrol faaliyetleri başlamadan önce su kaynaklarının debisi ve kalitesine ilişkin kayıtların alınıp alınmadığı bilinmemektedir. Sondaj sürecinde yüzey ve yeraltı sularının izlenip izlenmediği, sondaj çamurları ve üretim sularının nasıl yönetildiği açıklığa kavuşturulmuş değildir. Kuyu ve boru hatlarında erken sızıntı tespit sistemlerinin bulunup bulunmadığı ile tanker güzergâhlarına ilişkin risk analizlerinin yapılıp yapılmadığı da kamuoyuna açıklanmamıştır.

Son dönemde Şırnak'ın farklı noktalarında yaşanan olaylar ise bu soruların önemini daha da artırmaktadır.

28 Haziran 2025'te Gabar Dağı eteklerindeki Şêxê Reş, Ziron, Dara ve Şerefiye köylerinde, petrol sondaj çalışmalarının ardından yıllardır kullanılan doğal kaynak sularının bir kısmının kirlendiği, bir kısmının kuruduğu ve köylülere içme suyunun tankerlerle taşındığı basına yansımıştır.

20 Ağustos 2025'te Kızılsu köyünde yaşayan kadınlar, petrol arama faaliyetlerinin ardından içme sularına petrol karıştığını belirterek köy yolunu kapatmış ve petrol tankerlerinin geçişine izin vermemiştir.

10 Eylül 2025'te Akçay köyünden geçen petrol boru hattının yol çalışması sırasında zarar görmesi sonucu ham petrol sızmış ve alev almıştır. Borudan akan petrolün köy içine doğru ilerlediği görüntülere yansımıştır.

28 Mart 2026'da Cizre ile Kasrik arasındaki TPAO'ya ait ham petrol boru hattında meydana gelen sızıntı sonucu petrol Dicle Nehri'ne ulaşmıştır. Cizre Belediyesi, kirlilik nedeniyle içme ve kullanma suyunun temin edildiği arıtma tesisini tedbir amacıyla geçici olarak durdurmuştur.

25 Temmuz 2026'da Şırnak merkeze bağlı Riso bölgesindeki çiftçiler, Çakır Söğüt'te yürütülen petrol arama çalışmalarının ardından tarımda ve hayvanların sulanmasında kullandıkları suyun kirlendiğini belirterek sudan numune alınmasını ve inceleme yapılmasını talep etmiştir.

Bu olaydan yalnızca bir gün sonra, 26 Temmuz 2026'da Kasrik Besta Sor bölgesinde ham petrol taşıyan bir tankerin kaza yapması sonucu yaklaşık 30 ton ham petrolün Şexê Reş Deresi'ne karıştığı ve buradan Besta Sor Deresi'ne doğru aktığı kamuoyuna yansımıştır.

Son olarak, Ağustos 2026'nın ilk günlerinde Akçay köyü yakınlarında, çok sayıda köyün içinden geçtiği belirtilen dereye petrol sızdığı bilgisi bölgede yaşayan yurttaşlarca tarafımıza iletilmiştir. Yurttaşlar, olayın ardından petrol kalıntıları ile sızıntıya ilişkin izlerin hızla ortadan kaldırılmaya çalışıldığını ve bölgede güvenlik güçlerinin bulunduğunu da aktarmıştır.

Kamuoyuna yansıyan bu vakalar, petrol faaliyetlerinin görünür hâle gelen sonuçlarını ortaya koymaktadır. Ancak petrol faaliyetlerinin önemli bir bölümü, yerleşimlerin insansızlaştırıldığı ve halkın erişiminin sınırlandığı Gabar, Cudi, Bestler-Dereler ve çevresindeki "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" ilan edilen alanlarda yürütülmektedir. Bu durum, söz konusu alanlarda petrol faaliyetlerinin yol açtığı ekolojik tahribatın gerçek boyutunun bağımsız biçimde tespit edilmesini güçleştirmektedir.

Bölgeye erişimin sınırlandırılması; halkın, meslek odalarının, ekoloji örgütlerinin, gazetecilerin ve bağımsız uzmanların sahada inceleme yapmasını, numune almasını ve kirliliğin boyutunu yerinde gözlemlemesini engellemektedir. Böylece çevresel denetim büyük ölçüde petrol faaliyetini yürüten şirketlerin ve kamu kurumlarının kayıtlarına bağımlı hale gelmektedir. "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" uygulaması bu yönüyle ekolojik tahribatın görünürlüğünü azaltan fiili bir idari perde işlevi görmektedir.

Petrol faaliyetlerinin yarattığı etkiler, bölgenin ekolojik yapısıyla birlikte halkın yaşam koşullarını da doğrudan etkilemektedir. Su kaynaklarının kirlenmesi veya kuruması; suya ve gıdaya erişimi, tarım ve hayvancılığa dayalı geçim kaynaklarını ve bölge halkının kendi yaşam alanlarında kalabilme koşullarını tehdit etmektedir.

Bu nedenle Şırnak'taki petrol faaliyetlerinin yüzey ve yeraltı suları, doğal kaynaklar, tarım ve mera alanları, toprak, ekosistem ve kırsal yaşam üzerindeki etkilerinin; petrol sahalarında uygulanan çevresel izleme, numune alma, temizleme ve denetim süreçlerinin; ÇED kararlarında verilen taahhütlerin sahada uygulanıp uygulanmadığının; kuyu, boru hattı ve petrol taşımacılığında alınan önlemlerin yeterliliğinin; "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" uygulamalarının bağımsız çevresel denetime ve halkın yaşam alanlarına erişimine etkilerinin bütün yönleriyle araştırılması gerekmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	